

ישיבת מיר
YESHIVAS MIR
YERUSHALAYIM

פרשת ואתחנן
אב תשפ"ו

זמני כניסת ויציאת השבת

ירושלים	19:06	20:22
בני ברק	19:24	20:24
ציריך	20:00	22:05
וינה	20:27	21:53
אנטוורפן	21:23	22:44
פריז	21:11	22:38
לונדון	20:47	22:58

דבר הישיבה

הלכה המאלף מדגי הים

שח מרן רה"י הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל: הייתי אצל יהודי באמריקה, והוא סיפר לי שבהיותו בעיר אילת ביקר במקום שרואים כל מיני דגים שונים. תוך כדי שהוא מתבונן על הדגים ורואה איך שהם קופצים ממקום למקום על מנת לחטוף אוכל, הרהר בלבו: "וכי מה בני לבין הדגים, הם רצים מכאן לשם ומשם לכאן ללא הרף, כדי לתפוס אוכל ולהרויח את לחמם, אף אני כמותם, רץ ממקום למקום כדי להרויח את לחמי".

אמר לו בנו – ותראו מהי 'הרגשה' של יהודי – "בעוד שהדגים רצים שוב ושוב כדי לתפוס לעצמם אוכל, אנו רצים להרויח כסף שעל ידו אנו זוכים להחזיק תורה, וממילא אין זה ממון רגיל אלא הוא 'תורה-דיקע' ממון – ממון של תורה".

אם נתבונן נראה, שהעולם כולו מסוכסך ומפולג, מדינה ומדינה, עיר ועיר, ואיש ברעהו. אמנם אנחנו שקיבלנו את התורה הקדושה עלינו להתחזק ביתר שאת במידות טובות, על פי המידות שהתורה השרישה בקרבנו, ולהגביר את ה'אחדות' בינינו, ובזה נזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו, אמן

(שיחות רבי נתן צבי)

הנה הפשטותם צורת הישיבה,
וקלטתם רוח ורצון הישיבה,
ובזה עשיתם לכם חבורה לילך
בעקבות רוח הישיבה,
ובכל מקום שאתם נמצאים
לקחתם זאת כאילו להיות עם
הישיבה בין כתלי הישיבה

(מסן המשגיח הגדול רבי ירוחם ליטוביץ
זצוק"ל ממד)

גליון שבועי לתלמיד, בוגרי וידידי ישיבת מיר | ואתחנן-נחמו 636

מתורת רבותינו

בהירות האמונה במתן תורה

הנסה אלוקים לקחת לו גוי מקרב גוי באותות ובמופתים... ככל אשר עשה ד' אלוקים לעיניך (ד, לה).

והראה להם שהוא יחידי ולמרות שבמעמד הר סיני היתה כל הבריאה בשקט ודממה כמבואר בחז"ל (שמות רבה כט) "צפור לא צייץ וכו'" ולכאורה לא נזקק לזה, בכל זאת לא הסתפק בזה והראה להם בבהירות הגדולה ביותר שאין עוד מלבדו. מדוע נדרש לזה? רק היות וכל יהודי מצווה על האמונה בהקב"ה, אם כן כשהראה זאת הקב"ה בעת היתנו לעם הראה זו בבהירות הגדולה ביותר שכן אנוש יכול להגיע אליה שאז תהיה אמונה זו אצלו בכח ויוכל להגיע אליה.

אור יחזקאל – אמונה עם כ"ח

"כשנתן הקב"ה את התורה פתח להם שבעה רקיעים וכשם שקרע את התחתונים וראו שהוא יחידי לכך נאמר אתה הראת לדעת" (רש"י)
התורה מדגישה שכל האותות והמופתים היו "לעיניך", לשם מה מדגישה זאת?

ביאר הגה"צ המשגיח רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל: מדרגת האמונה אליה הגיעו בעת מתן תורה היה מעמד של בירור מוחלט, בירור של "אתה הראית לדעת כי ד' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת", עד כדי כך שהקב"ה פתח ז' רקיעים וכשם שקרע את התחתונים כך קרע את העליונים

מציאותה רוממותה של תורה בהירה בכל העולמות

אתה הראת לדעת כי ד' הוא האלקים אין עוד מלבדו (ד, לה).

ורואים בבירור ובעליל שאין עוד, רוממות כזאת מונחת בתורה הקדושה.

פעם אחרת העיר המשגיח זצ"ל בדברי חז"ל אלו, שבשלמא השבעה רקיעים מובן שהוצרכו לפתוח כדי להראות לנו מה שבמרומים, אבל את התחתונים, היינו את הארץ, לכאורה מה יש לפתוח, אלא שענינו של ארץ הוא בריאה של הסתר פנים וסוד האמונה הוא להשריש גם מה שמתחתנו היינו בריאת הסתר פנים, לכן ודאי היה מן הצורך לקרוע את התחתונים להראות גם במצב הסתר פנים שהוא יחידי.

דעת חכמה ומוסר (ח"ב מאמר נ"א) – דעת תורה (ח"ו עמ' ק"ו)

"כשנתן הקב"ה את התורה פתח להם שבעה רקיעים וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים וראו שהוא יחידי לכך נאמר אתה הראת לדעת" (רש"י)
מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליטוביץ זצ"ל היה משריש בשיחותיו שלא במקרה בשעת מתן תורה היה גם מאורע כזה שהקב"ה הראה להם מראה זה ושלא נסבור שיכול היה להיות קבלת התורה באופן אחר, אלא מראה זה היה הכרחי, להראות לכל ישראל שזהו המצב של תורה שבעצם מציאותה ועצמותה פתוחים כל הרקיעים ורואים בבהירות שאין עוד מלבדו.

זו המציאות של תורה שכל מלה ומלה של תורה מהותה ותמונתה היא שפתוחים בה כל שבעת הרקיעים

איזהו חכם המכיר את מקומו

בכל לבבך (ו, ה). שלא יהיה לבך חלוק על המקום (רש"י)

קו, ש"הנה כמובן כן הוא כאשר הוא כותב, שארצות הברית אינה מסוגלת כל כך בעד בני תורה", אבל העצב והדכדוך הן מערמת היצר הרע כדי לבטלו מעיון התורה וכוונת התפילה – "רצה באשר ירצה יוצרך, שמח בחלקך אם מעט ואם הרבה (ארחות חיים להרא"ש סט). זו היא הדרך לאדם, בכל מצב שהוא מוצא את עצמו שם ימצא את הצלחתו ושם מקום ניסיונותיו בין לטוב בין למוטב – כל אחד ואחד נברא בחלקו בתורה וביראה, ואשרי האדם העמל ומבקש להשיג את חלקו בשלימות, יש קונה עולמו בשעה אחת – עצתי שיראה בכל מאמצי כוחותיו להשיג שבעות רצון ממצבו!"

הגש"פ – ידין אמונה (עמ' 627)

וכבר פירשו בו, שלא יאמר האדם שאין מקומו ראוי להגיע בו למעלות הנדרשות, אלא יעמוד במקומו.

עם סיום מלחמת העולם השנייה נחלצה הישיבה ממקום מקלטת ביפן והגיעה לארצות הברית. המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל סבר שהאווירה החומרית (של אותן ימים) מזיקה לחיי תורה, עלה לארץ ישראל ודחק בכל תלמידיו לעשות כמעשהו. והצטער על כל מי שנשאר שם. והנה אחד התלמידים המקושרים השתוקק כל כך לעלות ולא עלה בידו ממניעות שונות שהביאוהו לדכדוך, והביע את אכזבתו ומפח נפשו במכתב למרן המשגיח.

במכתב תשובתו כתב לו המשגיח (אור יחזקאל מכתב

מוסר מאלף - מתופעת הקאמיקאזים ובכל נפשך (ו, ה).

בשיחתו בפני בני הישיבה בשנחא, הזכיר המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל את תופעת הקאמיקאזים - הטיסים היפנים המתאבדים. ממלאים היו מטוס בחומר נפץ, והיה מאתר ספינת

אויב וצולל לסיפונה, מתרסק אליה עם מטוסו ומורידה למצולות ים. מדוע עזה זאת, למען הקיסר ולמען המולדת. והלא רצון החיים חזק מהכל. ורואים אנו, שמקננת בכל אדם היכולת למסירות נפש על

המזבח רעינו. ולהבדיל אלף אלפי הבדלות, מה שנדרש מאתנו הוא למסור נפשנו על הרעיון הנכון, שיזכנו באהבת הבורא ובחיי נצח!

אבוא בם (עמ' קו)

ללמד לתלמידים מחמת אהבתם ולא להראות גאונות

ושננתם לבניך (ו, ז). אלו התלמידים (רש"י)

כשבא הגאון רבי אלעזר שמחה וסרמן זצ"ל לביקור בישיבת מ"ה, פגש את מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל, בשיחה אישית שהתפתחה ביניהם השמיע בפניו מרן המשגיח יסוד מוסד בדרכי החינוך, וכה אמה:

אמרו חז"ל (פסחים ק"ב). "יותר ממה שהעגל רוצה לינוק הפרה רוצה להניק", כלומר, הפרה משתוקקת להניק את בנה מחמת גודל אהבת האם לבנה, ובדומה לזה יותר ממה שהתלמיד מבקש ללמוד, הרב משתוקק ללמד את התלמיד.

במה דברים אמורים? הוסיף רבי ירוחם - כאשר הפרה עושה זאת מחמת אהבתה לבנה, וטבע הוא שטבע הקב"ה בעולמו שכאשר הפרה מרגישה בצורך העגל מגיבה היא כפי צורכו של העגל - וזו קדושה, אולם כאשר הפרה מייניקה את העגל יותר מן הדרוש לו, משום שהיא רוצה לרוקן את החלב שהצטבר בדדיה, אין זו מעלה, אלא שחיתות!

כך בדומה לזה, הרב צריך להעניק לתלמיד את מה שהתלמיד זקוק לו, אולם כאשר הרב רוצה לתת לתלמיד יותר ממה שהוא מסוגל לקבל ולקלוט,

ולפעמים רק בכדי להראות את גאונותו וחרירותו, אזי אין כאן אלא שחיתות.

למשמע הדברים תמה רבי אלעזר שמחה: "אולי אין כאן מעלה, אך כיצד ניתן לומר שזו שחיתות?" - השיבו רבי ירוחם: "אתה עדיין בחור צעיר, ולכן אינך מבין מה אני מדבר, כשתבגר תבין". אמר רבי אלעזר שמחה: "ב"ה התבגרת, ונוכחתי שזהו היסוד של כל חינוך וכל מלמד".

קובץ מאמרים ואגרות (ח"ג, עמ' רנ"ט)

מבאר רבותינו

בלי תורה - פחותים ישראל מהגויים

ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים וגו' (ד, ו).

ומפרש שם רש"י: "בזאת תחשבו חכמים ונבונים לעיני העמים". ומספר פסוקים להלן כתוב (שם ט) "רק השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח את הדברים" וגו' ואמר שוב רש"י: אז כשלא תשכחו אותם ותעשו על אמתתם תחשבו חכמים ונבונים, ואם תעוותו אותם מתוך שכחה תחשבו כשוטים עכ"ל.

ונשאלת השאלה הן אומות העולם כולם אינם מקיימים את התורה, ואין להם מושג כלשהו מה זה תורה, ואם כן מדוע איפוא יחשבו את ישראל כשאינם מקיימים את התורה, כשוטים.

והסביר זאת - מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל - בדוגמה מאלפת, דהנה, יודעים אנו שקיימים ארבע יסודות בעולם והם דומם, צומח, חי, מדבר, וכל אחד מהם נעלה בדרגה מוקדמו, ונתבונן בדבר. הנה למשל פרח הוא צומח, וכשהוא

במלוא חיותו, הריהו פורח ויופיו מרהיב, וריחו נעים, אך כשהוא נובל, כשנפסקת חיותו הריהו מתפורר ונרקב ונשחת כולו, לעומת זאת אבן שהיא דומם, מונחת אלפי שנים ואינה נשחת, מדוע איפוא הצומח כשמאבד את כוחו כצומח, לא ישאר לפחות כדומם, ואותו הדבר בחי כלפי מדבר. המדבר נעלה על החי בכך שהוא בר דעת, והנה כשהאדם יורד מדעתו ר"ל, הן צריך היה לפחות להישאר בדרגת בעל חי, היודע לשמור על עצמו, ולדאוג לעצמו גם בלי דעת, לעומת זאת רואים אנו, שמי שיוורד ר"ל מדעתו, הריהו שוקע ומתנוון ואפילו כבעל חי סתם לא יחשב.

והתשובה לכך, כי כל נוצר אחוז ותלוי בכח החיות שלו, וכשהוא כלה, הריהו כלה כולו, ולא שהוא יורד בדרגה, לפי שהמעלה הקיימת בכל יסוד אינה מעלה נוספת

על כח החיות, אלא היא זאת כל החיות שלו ועצם קיומו, ולכן כשהמעלה נעלמת, הרי העצם כולו נעלם. וכן הדבר גם בעם ישראל, רגילים לחשוב על עם ישראל כעל יצור אנוש רגיל בתוספת מעלה של ישראל, ולפיכך חושבים שכשהם יורדים מדרגת ישראל, עי"ז שאינם מקיימים את התורה, הם נשארים לפחות כשאר הגוים, שגם להם אין תורה ומתקיימים, אמנם אין הדבר כן בשום אופן, כוחם של ישראל אינו אלא בתורה כדברי רבנו סעדיה גאון ז"ל אין אומותינו אומה אלא בתורתה". וכשהם חדלים לקיים את התורה, הרי הם מאבדים לגמרי את מעמדם, והם יורדים לדרגה נמוכה יותר מגוי, ואז אפילו אומות העולם מכירים שהם שוטים עכ"ל.

מנחת ישראל (להג"ר מנחם ישראל קיהן ז"ל - בהדרן למסכת זבחים)

מורנו ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אריה לייב פינקל זצוק"ל

במלאות עשור להסתלקותו | ו' אב תשע"ו

הצצה זעירה לחיי רבינו בהרבצת תורתו לתלמידיו | חלק ב'

[מתוך כתביו ורשימותיו של ידידנו הרב אברהם ארנטרוי. תודתנו נתונה לו]

בכך ממש לאחרונה, ושפעו במראי מקומות, שכאן יש הגר"ז במכתבים וכאן יש רעק"א ואחרים, והצטערת שלא רשמתי, כי הביא הרבה מראי מקומות בכל עניין. כשבאו לביתו בחורים מיישיבת בריסק לאכול בלילות שבת, ודיברו עמו בלימוד בסוגיות קדשים, יצאו נפעמים מבקיאיות וידענות המופלגת בעומק המסכתות.

כשלמדו פעם מסכת יבמות עסק בדברי ה'ברכת שמואל' שעה ארוכה, ואחד מבני החבורה שהיה עיף נרדם על תלמודו, רבנו כשראה זאת ננער באומרו, "אם היה זה חידושי הרשב"א גם היית נרדם?"

כשנפטר מרן ראש הישיבה הגאון **רבי בייניש פינקל** זצ"ל באה אליו משלחת של חשובי התלמידים וביקשו ממנו שיחל למסור שיעור כללי בישיבה, עד לאותו זמן הוא מסר רק שיחות מוסר בישיבה, אבל הם שידעו כמה גדול כוחו אף בלימוד, פשוט הפצירו בו שימסור שיעורים כלליים, אבל רבנו ענה להם בפשטות האופיינית לו - "הרי למסור שיעורים יש הרבה שמתאימים, ואילו למסור שיחות אין, אז בוודאי שהתפקיד שלי הוא יותר להתמסר בכך".

את היסוד הזה שתורה וחיי תורה היא העיקר, חזר ושינן לא רק בשיחותיו בישיבת מיר במשך ל"ה שנים, אלא גם כדוגמא אישית בדמותו.

את מסירת שיעוריו החל כבר בשנת תשט"ו, כאברך צעיר ממש, כשקרא לו הסבא וביקשו למסור שיעורים בישיבה, בתחילה לא רצה וברח מכך באומרו שיש הרבה מי שיוכלו למסור במקומו, אבל הסבא הפציר ולא היתה לו ברירה.

בשנים מאוחרות יותר כשהיו מרביצי תורה רבים בישיבה, הוא חשש שמא הוא מפריע לאי מי, תמיד הסתתר בחדרו, וכמעט לא יצא לבית המדרש, אלא היה לומד עם חברות בחדרו, והכל מפני חששו שמא יפריע בכך למאן דהוא ממוסרי השיעורים, זו היתה גדלות אמיתית בעונו.

ובדודו מרן רה"י שה"ת הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ובבן דודו מרן ראש הישיבה הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל, וכל רצונו היה ללמוד עמם ולהשתלם בלימוד וידיעת כל התורה ללא גבול, וכישרונותיו הברוכים וזכרונם המיוחד הביאו לכך שכל רז לא אניס ליה, ובכל מקום שדיברו עמו הוא שלט שליטה ללא מיצרים.

סיני ועוקר הרים

למרות שרבנו הצניע את עצמו תמיד, מדי פעם הצליחו לעקוב אחר גאוניותו של רבנו. הרב הורביץ שליט"א רב בגבעת זאב מספר שכתלמיד בישיבת 'כוכב מיעקב' טשעבין שלחוהו להיבחן אצל רבנו, ושאלו על מה רוצה להיבחן, וענהו שרוצה להיבחן על מסכת פסחים, וכששאלו איזה דף, בענוות חן ענה שמוכן להיבחן על כל המסכת. רבנו כה התרגש מכך, ואמר שאם מדובר על כל המסכת, הוא מוכן לבוחנו, ובלי לפתוח גמרא החל לשאלו שאלות על כל דף בגמרא, והתפעל כמה ידענותו של רבנו במסכת היתה מופלגת.

סיפר ת"ח אחד שרצה לדבר עם רבנו בלימוד, וחשש לשוחח עמו בסדרי נשים נזיקין ששם לבטח ידענותו המופלגת אולי תגרום לו לחוש במבוכה, ובאותה עת עסק בסוגיות במנחות, והחל לדבר עם רבנו על הסוגיות במנחות, מתוך תקווה ששם לא תהיה ידענותו כה מופלגת... ולפלא בעיניו איך רבנו 'שחה' ברזי הסוגיות עד שנראה היה כאילו עתה למדו.

פעם כשלמדו מסכת ביצה בחבורה, עבר ליד בנו ושאלו היכן אווזים, ואמר לו במסכת ביצה בדף פלוני, ומיד החל לשוחח בעומק הסוגיא, וכולם נקבצו סביבו לשמוע זאת ולראות מה גדולים ידיעותיו.

זכורני, מוסיף בנו רבי נתן צבי שליט"א שלמדתי פעם בחברותא משניות 'טהרות' אחר התפילה, וכשבאתי לאבא תוך כדי שגלגל את התפילין אחר התפילה, ושאלני מה למדנו הבורק, והשבתי במשנה מסוימת במסכת טהרות, ולפלא היה בעיני איך הוא בקיא ברזי המשנה, וציטט מדברי גדולי המפרשים והאחרונים, וניכר היה שהתעסק

שלשה נכנסים לדין, עני עשיר ורשע. עני בא לדין ושואלים אותו מדוע לא עסקת בתורה ומשיב העני, עני הייתי וטרוד בפרנסתי, אומרים לו כלום היית עני יותר מהלל הזקן. לא היתה לו אפי' פרוטה כדי להיכנס לביהמ"ד לשמוע תורה מפי שמעיה ואבטליון, מסר נפשו על כך וטיפס ושכב על פתח הארובה בגג ביהמ"ד על מנת לשמוע תורות.

עשיה, בא לעמוד בדין, שואלים גם אותו, מדוע לא עסקת בתורה? יענה העשיר ואומר: עשיר הייתי וטרוד בעסקי נכסי, עונים ומייסרים אותו: האם היית עשיר יותר מרבי אליעזר בן חרסום שאביו השאיר לו בירושה אלף ערים וספינות ושאר נכסים, והיה הולך מבית מדרש אחד לחברו ללמוד תורה.

רשע, בא לעמוד בדין, לא שואלים אותו מדוע עשית מעשים רעים ולמה התאכזרת על יתומים ואלמנות? גם אותו שואלים את אותה השאלה: מדוע לא עסקת בתורה. זה פלא אחרי כל העברות שעשה בעוה"ז, דווקא על עסק התורה נתבעים ממנו, כך שאל רבנו בשיחתו?

והסביר רבינו במתק שפתי, כי בעצם השאלה בסופו של יום אחת היא: **למה עשית את העיקר מהעולם הזה ולא מחיי העוה"ב.** הקב"ה נפח באפך נשמת חיים, כדי שתתרומם ותחיה חיי רוח, חיי קדושה, חיים קרובים להקב"ה כדי להתקיים בהם לנצח, ואתה בחרת בחיים הפשוטים האלה חיים של עבד נרצע לחיי העוה"ז. אם העני מתוך טרדת הפרנסה אינו מוצא לו זמן לתורה, סימן שהוא לא צריך את זה כי אם הוא היה מרגיש שהוא זקוק לתורה כמו שהוא צריך פרנסה לחיות, ודאי שהוא היה מוצא זמן גם לזה כדי לחיות חיי נצח. גם העשיר נתבע על כך, אם לא מצאת לעצמך זמן לקנות את הנצח סימן שבחרת בחיים של עבדות חיי העוה"ז. זה גם השאלה ששואלים את הרשע למרות כל מעשיו הרעים, מדוע לא עסקת בתורה והתאכזרת על עצמך.

את היסוד הזה שתורה וחיי תורה היא העיקר, חזר ושינן לא רק בשיחותיו בישיבת מיר במשך ל"ה שנים, אלא גם כדוגמא אישית בדמותו.

רבנו היה כולו איש תורה, שלא היה לו בעולמו דבר זולת התורה, עוד מהיותו נער דבק ברבנותו, כסבא מרן רה"י הגה"ח רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל שהוא זכה לגדול בצלו נכדו הבכור וחביבו שהתקרב אליו ללא גבול,

בעמלה של תורה

מי שמכיר שהתורה היא מקור החיים, הרי משקיע הוא את כל כוחותיו ועיונו בתורה, ואין לו דבר בעולמו מלבד העמל בתורה. איך אדם משקיע בדבר שיועד הוא שבזה תלויים חייו, הרי כל אשר לו יתן ויהפוך עולם ומלואו כדי להישאר בחיים, ק"ו בן בנו של ק"ו בעד חיים נצחיים (משיחתו של רבנו)

רבנו היה שקוע מדי יום ביומו בקביעות, שעות רבות רצופות ביגיעת התורה, בלי שום הפסק ומפריעים, בכל ימות השנה קשים כקלים, מתוך אהבת תורה עד בלי די. גם כשהוכרח להפסיק לאיזה דבר, ניכר היה בפניו הצער ועוגמת הנפש שנגרמה לו בגלל אותה הפסקה.

הוא חתר להגיע ל'פשוט' של הסוגיא, להבין היטב את הפשוט בכל תיבה ומילה בגמרא ומפרשיה. הוא חיבב כל מילה ומילה וכל אות בתורה הקדושה, ונהג לומר 'צריך לספור את התיבות', בהדגשו כי רק בדקדוק כל תג שבתורה, ניתן להגיע לבהירות והבנה אמיתית.

רבנו הדגיש בשיחותיו לא אחת כי התנאי להבנת והשגת התורה, הוא בהתבטלות גמורה של הדעה והסברה העצמית, מתוך רצון ושאיפה תמידית להגיע להבנה אמיתית ובהירה של הסוגיא, בין בלימוד פשוט הסוגיא, ובין בלימוד סברות עמוקות.

החברותות שלמדו עם רבנו מתארים את דרך לימודו: אחרי לימוד הפשוט וחשבון שקלא וטריא של הסוגיא היטב, תחילה, התעמק בספרי הראשונים, ולאחר מכן בספרי גדולי האחרונים בבית לב עצומה. חיבה יתירה היתה לו לעמול בספרי ה'ברכת שמואל', והיה יגע פעם אחר פעם בדבריו עד שהוברר לפניו הסימן כולו בבהירות גדולה. כמו כן הרבה לעמול בחידושי רבינו חיים הלוי ובחידושי מרן הגרי"ז, ועוד מספרי גדולי האחרונים, והיה מתפעל ומתרגש מחדש מכל סברה מחודשת, בהרגשה שזו תורת אמת!

חיבב מאוד את חידושי רבותיו, מרן רה"י שה"ת רבי חיים שמואלביץ זצ"ל שזכה ללמוד עמו בחברותא והיה מכנה אותו תמיד בלשנו - 'הרבה', ומרן רה"י רבי נחום פרצוביץ זצ"ל. לא אחת סיפר, שגם אם לא הבינו שומעי שיעורו של רבי נחום את כל דבריו בעת השיעור, בכל זאת ניכר היה אור האמת מתוך הדברים הנפלאים שמשם.

כשהתחדש לו איזה חידוש, אהב לחפש מקור לחידוש זה בספרי הקדמונים, לבדוק האם כיוון לאמיתיה של תורה, ואם מצא סמך לכך מדברי רבותיו, שמח שמחה גדולה בכך שכיוון לאמיתיה של תורה, ובחזוהו מיוחדת הזכיר את הדברים בשם אומרם.

מספר תלמידו רבי אליהו הילדסהיימ: ביקשתי ממנו ליכות ללמוד יחד, ודרכו בקודש היתה לבדוק את המבקש במשך זמן קודם שהסכים, אבל זכות המשפחה עמדה לי, מתוך שכיבד מאוד את הסבא רבי אליהו מאיר פינקל זצ"ל שבעצמו למד עמו בחברותא, ולכבוד חמי רבי גדלי' פינקל שליט"א, הסכים. לא לפני ש'הזהירני' מראש, כי יש לו הרבה מפריעים והוא צריך זמן פנוי להכנת השיחות וכדומה, אבל 'אפשר לנסות קצת', וב"ה התחלנו והמשכנו בכך כעשרים שנה.

הלימוד שלנו בחברותא מחולק לשלוש תקופות: הראשונה שבהם כשישימש בקודש רק בישיבה בירושלים, והשנייה לאחר שנתמנה לראש הישיבה במודיעין עילית, והשלישית הלימוד אותו בסוף ימיו.

בתקופה הראשונה בהיותו רק בישיבה בירושלים, הוא מאד הצטנע וברח מכל תהילה ופרסום. היחידים שהסכים להעניק להם מתורתו היו רק אלו שראה בהם כי הם מבקשים באמת, ובחן זאת כמה פעמים עד שהסכים לכך. כך היתה דרכו בין בלימוד ובין בהנהגה כלפי אלו שבאו להתייעץ, רק כשראה שבאמת הם רוצים לשמוע את

דעתו ולהתמיד בה, ענה להם, ואם לא, התחמק בחכמה. זכורני, כשסיפר לי על כשנפתחת הישיבה במודיעין עילית ושהוא ישימש שם כראש הישיבה, רמז לי בבירור, שהוא היה רוצה להמשיך כמו שהיה עד היום בישיבה בירושלים, אבל משמייים גלגלו אחרת, ובגלל זה הוכרח להתפרסם יותר בגדלותו בתורה עקב מסירת השיעורים הכלליים.

בשקיעותו בלימוד, מעשים שבכל יום שהיו צריכים להזכירו שהגיע זמן תפילת מנחה או ערבית וכדו'. היו תקופות שזכינו ללמוד שני סדרים ברציפות וכדו', דרכו בקביעות היתה בלימוד של שעות ללא היסט הדעת, ואם היה צריך להוציא אותו מריכוזו לדבר מה, היה נראה שמוציאים אותו מעולם אחר ששקוע בו עיקר חייו, זו התחושה שראינו בו בקביעות ובתמידיות.

ראש הישיבה

בתשנ"ח הציג ר' מאיר ברכפלד ז"ל בונה 'אחוזת ברכפלד' במודיעין עילית לישיבת מיה לתת שטח להקמת הישיבה. מרן רה"י הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל נעתר לפנייתו, והחליט להקים את הישיבה.

בט"ז סיון תשנ"ח, נפתחה הישיבה עם 47 בחורים כשהוא מעמיד עטרה לראשה את רבנו זצ"ל, כשבחודש אלול נפתח כבר שיעור א' עם 45 בחורים מובחרים. ואז נפתח פרק חדש בהרצת תורה של רבנו.

לפני הגיעו לשמש כראש הישיבה בברכפלד, היה רגיל ללמוד היטב את הפשוט וחישוב הכל בתוך הפשוט בעמקות עצומה ובבינת וחכמת הלב, ומאז שהוצרך למסור שיעורים כלליים, בדרך כלל עמל במשך שבועיים ימים על כל שיעור כללי.

הכנת השיעור כללי היה בכל פעם עבורו כ'קבלת התורה', עמל עשרות פעמים בחזרה על כל שיעור קודם מסירתו, בחזרה ובכתיבה, כדי שיהיו הדברים ברורים ובהירים לכל שומע, בהכנת כל מילה מסדר השיעור, לפשוט הדברים ככל האפשר.

זכיתי, ממשיך רבי אליהו הילדסהיימ, ללמוד אתו כ-4 מחזורים, ולמרות זאת בכל פעם התחיל מחדש את כל הסוגיא כאילו עכשיו פותח דפים אלו לראשונה, ואף פעם לא חזר על שיעור. היו מקרים שהיה הזמן לחוץ לקראת השיעור, אמרתי לו, מה שדיבר בשיעור במחזור הקודם. והגיב, שזה טוב עבורו רק כדי להיכנס לסוגיא. לא אחת התבטא שעיקר השיעור הוא 'הכנת השיעור' לעמול מחדש שוב ושוב על הסוגיא ולהיכנס להבנה עד תומה, ולקבל בעקבות כך חיות חדשה בסוגיא.

דרך השיעור היתה, שהיה מקיף את כל הסוגיא הנלמדת בבהירות גדולה, בעיקר על דרך הפשוט ומהלך הסוגיא מראשית ועד גמירא, בהיצמדות עצומה לאמיתיה של תורה ובבינת הלב להרגיש את הדברים. כך שלאחר שנפרשה הסוגיא לפני הלומד, שוב נפשטו מאליהם הקושיות והערות שהועמדו בתחילת לימוד הסוגיא, ובענותנותו העצומה הצליח להסתיי גאונותו שניבטה במהלך השיעור.

הוא הקפיד לעמוד בשיעור על נקודה אחת, כפי שהתבטא - 'להקל על השומע', 'שיבין כל שומע' בבהירות מוחלטת. לא אחת מסר בשיעורו רק חלק קטן מהדברים שהכין, וכל זאת - 'בכדי שכל שומע, אף תלמיד צעיר, יבין את כל מהלך השיעור' [ובחברותא לקבוצות ובכתיבה הושלמו הדברים].

בבוקר השיעור כללי, היה זה מעמד נורא מספר הרב הילדסהיימ, למדנו כמה שעות שנצרך לחיות את השיעור, וכתיבת השיעור על פיו. היה כלבת אש, במשך שעות רצופות הוא שקע בתוך השיעור וליבן הלך ושוב יחדיו, עד שלא היה שייך כלל לדבר עמו בעניינים אחרים.

היה מדייק כל מילה בכתיבה, לאמיתית הדברים, היתה זו מלאכה של כמה שעות בליבון וניסוח הדברים באופן הקצר והברור היו שנים שכמעט לא ראה כלום, והתקשה לקרוא, והיה צורך להשמיע לפניו והיה מפליא איך שהיה תופס כל מילה ומילה, עד שאפילו המשמיע לא שם לב למילים כמותו.

בבין הזמנים כשהיה פחות לחץ של שיעורים, היה לו יותר זמן להתמקד בפשוט, ולכן השקיע הרבה בבהירות הפשוט.

הוא חתר להגיע ל'פשוט' של הסוגיא, להבין היטב את הפשוט בכל תיבה ומילה בגמרא ומפרשיה. הוא חיבב כל מילה ומילה וכל אות בתורה הקדושה

בשם אומרו

הנהגתו בקודש היתה תמיד לחבב כל חידוש של כל אחד, צעיר כמבוגר. די היה למצוא כמה מילים טובות אצל התלמיד שבא לשוחח עמו בלימוד, ומיד היה מפתח את הדברים כדי ה' הטובה עליו, ועל ידי כך מרומם את התלמיד, כשהוא נותן לו את ההרגשה שאמר סברה גדולה, התפעל מכך ובנה מכך ווארט שלם.

מתוך סברה זו הוסיף רבנו בעצמו ללבן את הסוגיא כולה בבהירות גדולה, כשהכל 'על שם אומרו'. בדרך זו רומם וגידל את תלמידיו, בנתינת טעם וחשק בעמל והבנת התורה.

בהזמנות סיפר רבנו שכך היה דרכו של רבי נחום זצ"ל, שבחור או אברך שאומר לו ווארט בלימוד, תמיד היה משתדל לפתח את הדברים עד שהיה הכל של האומר, והיה אומר לו אתה אמרת כך וכך.

ככלל, המעיט עצמו כלפי כל אדם, קטן כגדול, מעולם לא דיבר על עצמו שלא לצורך. גם כשהוצרך לדבר על עצמו, הזכיר עצמו תמיד בגוף שלישי, כגון: 'יצטרכו לומר כך וכך, יצטרכו לומר שיעור וכו'. חיפש לכבד כל אדם ואדם, בהארת פנים נדיה וברגש לכל הסובב אותו.

במידת האמת והענווה העצומה שהיתה בו, שמח בכל הערה ושאלה, ולא אחת סתר שיעור שלם שעמל עליו רבות, רק בגלל הערה שנאמרה על הדברים על ידי מאן דהוא, וגרמה לו לחשוש שמא סברתו לא באמיתות גמורה. לפעמים כשנאמרה הערה לאחר השיעור, וסבר שיש בה מן האמת, היה מבקש שיכתבו מפורשות שהוא חוזר מן הדברים עקב הערה זו, כך דבק במידת האמת.

ביקוש האמת, בלט הדבר אצלו בחידושי, אהב למצוא בגדולי האחרונים שכבר נמצא חידוש, וכשמצא מיד אמר זאת בשמו ושמו בכך מאד.

בשנים האחרונות, ראו שגם בתקופות שהיה חלש מאוד וכמעט לא יכל לדבר, החייה עצמו בדברי תורה ושמוח שמחה גדולה על כל דיבור בתורה.

עם רבי חיים קמיל זצ"ל

בשנים מוקדמות בימי 'בין הזמנים' היה מגיע רבי חיים קמיל זצ"ל מאופקים לירושלים לישיבת מיה, ולמדו

הפשט שזה יסוד השיעור, להעמיד הסוגיא בצורה חיה, וכך העמיד הדברים. וכך גם שיחותיו המוסריות, נסובו בעיקר סביב התורה.

לא אחת אמר לי, שעיקרו להגיד לאחרים ולא לעצמו, ואפילו בחור חלש ראוי להשפיע תורה לאחרים, וכך היה הדבר בנפשו.

אי אפשר לתאר את יגיעת התורה ארבע חמש שעות רצוף באותו ענין ללא עייפות בתורה. יכל לעמוד ברציפות על שטיקל רבי ברוך בער ולמחרת עוד פעם עם כל העמקות. השקיעות שלו הייתה עצומה, בלי מזגן הוא לא שם לב לארוחה. נכנסו אנשים לבית ויצאו והוא לא שם לב. לפעמים הוא היה צריך ללכת והיו צריכים לומר לו. אלו שנכנסו לא ראו עד כמה קשה לו להתנתק מהמאמץ המחשבותי, הוא קרע את עצמו מהגמרא עם החיוך וההארת פנים לילד.

אחרי שבועיים שלמד וליבן את אותו נושא היה נכנס לומר עליו "שיעור כללי כשהוא מתחיל לקרוא את הגמרא בפשיטות, מסביר כאילו לא הכין אותו שבועיים. היו פעמים שהשיעור היה הערה בפשט בלי היסודות שהיה לו. הייתה לו מתיקות מיוחדת להסביר את הפשט כשהוא אומר את הווארט' המרכזי שלו בסוגיה בהבלעה ויכל גם לא לומר את הווארט.

כמה פעמים אני זוכר שהוא קם באמצע הלימוד ואמר 'רואים שתורה מן השמים' כשכל כך התפעל ממהלך הסוגיה. פעם ביקש ממני לקרוא בפניו מהר"ל כשהייתה קשה לו הראייה, קראתי וגמרתי ושאלתי: מה כתוב פה? אמר לי אני פותח מהר"ל אני מרגיש שתורה מן השמים!

אחריות על הסוגיא

לפעמים, מספר רבי משה מאיר ברנשטיין, אחרי שבועיים של יגיעה עצומה, בבירור כמה ממהלכי האחרונים בסוגיא, והוא עוקר הרים בפלפולו וטוחנם זה בזה, ואין פותה לפעמים רבינו היה מציע מהלך, והיה נלחם עליו כארי, ולעיתים הרב והתלמיד בשער אחד, ולא נזהרנו, ומיד נסוגנו לאחור במורה.

אך למחר מיד כשהגענו, רבינו אומר: "החלטתי! תשאלו! אני רוצה מלחמתה של תורה!"

לפעמים ממשיך רבי משה מאיר, שאלנו, ורבינו לא עונה! אמרתי לו: "למדנו רבנו". רוצים אנו ללמוד מהרבי! אז רבינו אמר לי: תלמד את הרשב"א לבד, - "מחה, אתה! בא עם פשט!" הוא לימד אותנו, צריך שכל אחד ירגיש אחריות פרטית שלו, להבין את הסוגיא! לא לסמוך על הרבי!

בחוליו האחרון, באתי אליו, אמרתי לו, רבינו, אי אפשר בלי השיעורים, אי אפשר בלי השיחות! מתפללים שהרבי יחזור! אמר לי רבינו, "אל תחכו לי!" זו עצת היצהר כל אחד צריך בעצמו להתחזק! "במקום שאין איש השתדל להיות איש".

כשראיתי שקשה לקבל אם לא אתווכח ואוציא ממנו דברותיו בעוז, כי דרכו היתה שאם לא מבינים ומרגישים בקושי ניתן להמשיך הלאה.

היו שנים שלמד בחדרו ליד ביהמ"ד ובאתי כ-10 פעמים בסדר א' לשוחח שוב ושוב על הסוגיא, ובכל פעם הייתי יוצא הימנו ברור יותר, כי דרכו היתה לא לוותר עד העמקות המושלמת.

היו תקופות בבין הזמנים מוסיף ומספר האחיין, שזכינו אחי רבי עקיבא ואני להכין את הפסח עם רבנו, וכשאחי יושב עמו, היה מבהיל על הרעיון כיצד התנצחו לאמיתיה של תורה, ודיברו ברמזים שאחרים ממש לא יכלו להבין, באומרים איך זה מסתדר עם הרשב"א בגיטין וכו', והיה הכל ב'קודים' ממש.

אני זוכר כשהתחלנו ללמוד 'במות, ודיברנו על קושית רעק"א הנודעת בתחילת המסכת, ואמרתי שניתן לתרוץ כך וכך, לאחר שדחה כל התירוצים, פנה ואמר לי - זה לא הולך כך, הרעק"א ידע כל התירוצים הללו, ואם למרות זאת הקשה, זו קושיא שלא בקלות כ"כ ניתן ליישבה...

למרות שהלימוד אצלו היה בעיקר גמרא רש"י ותוס' עם מעט ראשונים ואחרונים, ולא הקיף כל הסוגיא בשלל מפרשיה, ניתן לומר שמה שיצא לו מהגפ"ת בדרך הלימוד מרבותינו, לא יצא לאחרים שיעיניו בכל הראשונים והאחרונים, בשלימות מוחלטת ב'לומדע' - מתוך עמל בפשט - שהגיע אליה בבהירותו.

בני הצעיר, מוסיף ומספר הרב אליידע נבנצאל, הלך לשואלו בלימוד, והקדים שהיות ולומד בערב מסכת יבמות רוצה לשאלו עליה. ענה לו בפשטות - יבמות לא לומדים בלילה, יבמות לומדים יומם ולילה...

אחד מגדולי הת"ח שלמדו בישיבת מיר אמר לי כשכיהן במקום אחר - אשריך שזכית לרבי כזה, ואם היתה לי אפשרות הייתי הולך ויושב אצלו כל העת כתלמיד לפני רבו.

תורה מן השמים

תלמידו שלמד עמו בחברותא שנים רבות רבי משה מאיר ברנשטיין, מספר כך: הנתנית לב לסוגיא, באופן שכל דבר אחר לא היה מעסיקו כשעסק בלב הסוגיא, ולא התעניין בווארטים אחרים, לא היה שייך להפריע לו, ולכן לא ראה מי נכנס ויוצא לחדר, וכשהיו צריכים לצאת היו צריכים לקרוא לנכד שיבוא להפסיקו.

כמה היה מחבב כל מילה בסוגיא, הוא היה סופר את המילים, וכשלא יכול היה לקרוא היה מבקש לקרוא שוב ושוב את המילים וכך להגיע לאמת, ומאידך השקיעות המוחלטת בלימוד. כשהגיע לתכלית בביאור דברי רבי ברוך בער למשל, היה אומר - כאן רואים שהתורה מן השמים. ככלל, הוא מעולם לא חיפש להכניס את הברק שלו, והיו שיעורים שהכין במשך שבועיים והיה אכפת לו

סדר א' וסדר ג' בבין הזמנים במשך שעות, יחד עם בנו רבי חיים זאב, והיה זה מחזה משובב נפש, לראות איך פתחו גמרא ב"ב והתחילו ללמוד 'השותפין' ולעמוד על כל דבר ודבר כאילו זו הפעם הראשונה שנלמד הפרק, כשאצל רבי אריה וכל הת"ח שהיו שם הכל היה בעמל התורה ללא גבול.

מספר אחד החברותות: למדתי עמו פעם סוגיא קשה, והיה נראה שהדברים אינם ברורים כל הצורך אפילו לרבנו, לפתע הגיע טלפון מהגר"ח קמיל מאופקים, ודיבר על אותה סוגיא, ואז החל לפתוח פיו והכל היה בהיר. הבנתי מכך, שכנראה סבר שללמד תלמידים לא ראוי להביא כל מה שיש, אלא שיהיה ברור לבד מה קשה, וכך יבנה נדבך אחר נדבך, אבל כשמדברים עם הגר"ח קמיל לא שייך לדבר כך, ואז הוא התגלה במלא עוזו.

בשנים מאוחרות יותר היה נוסע לאופקים עם בני דודיו מרן רה"י רבי נתן צבי זצ"ל ורבי אליהו ברוך זצ"ל ר"מ בישיבה וזה היה הדאציה של ימי בין הזמנים, לשקוע בעמלה של תורה עם רבי חיים קמיל. אחד מוותיקי תלמידי הישיבה מספר לנו על אותו י' באב, היום הראשון של בין הזמנים שהגיע לתחנה המרכזית הישנה של 'אגד' בירושלים וראה את שלשת הבני דודים לבית פינקל עומדים ברציף לכיוון באר שבע כשגמרא תחת שחיים, הם הולכים כעת להתחיל את הזמן באופקים.

כך מספר לנו בנו רבי חיים זאב שליט"א שהצטרף לנסיעה לאופקים: אבא יושב בשקט עם הלומדים כמקשיב, רבי אלי ברוך הקריא מהמחברות את דברי רבי שמואל רוזובסקי ורבי נחום וכו', שהגיעו למבוי סתום שאל רבי חיים את אבא לדעתו והוא בשקט נראה לי שאולי כך ואז רבי חיים צהל ואמר הנה המגיד שיעור, כך גם היה בישיבה שלמדו והיו מגיעים לשוחח עם רבי חיים קמיל בלימוד וכשהגיעו למבוי סתום צעד רבי חיים עם כל החבורה לרבנו והוא יישב את הדברים בכלל הוא היה דמות להערצה בישיבה אצל כל הלומדים.

עם החברותות

אחד החברותות מספר: הוא היה יכול להיות מוטרד במשך כמה ימים משאלה אחת, למרות ששאלתיו עשרות פעמים אותו הדבר, אם היתה תוספת בשאלה או בחוסר ההבנה היה מוסיף תמיד איוו הבנה חדשה, והיו מגלים כל פעם עומק נוסף מתורתו לפי הבנת התלמיד.

זכורני, באחד השנים לא יכולנו ללמוד בביתו, ואז התקשר אלי בשאלה אם יוכל לבוא ללמוד אצלי בבית, וזכיתי שלמדנו אצלי בקביעות, והוא טרח על כך בפשטותו.

בחדר לימודו היתה ריתחא דאורייתא מופלאה, בעיקר עם בניו, ואני, מספר אחיינו שלמד עמו בחברותא רבי אליידע נבנצאל, שבאתי בכדי לקבל ממנו דרך הלימוד, בחצי שנה הראשונה לא העזתי פני להתווכח, אבל

לתרומה מהירה לחצו כאן

מוקד החזקת התורה
24 שעות ביממה
02-54109333

